

**KONSTANTIN
PRESLAVSKY
UNIVERSITY
SHUMEN**

**ШУМЕНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
„ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛАВСКИ“**

ФАКУЛТЕТ ПО ПРИРОДНИ НАУКИ

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

**НА СПЕЦИАЛНОСТ „ДИДАКТИКА НА БИОЛОГИЯТА И ЗДРАВНОТО
ОБРАЗОВАНИЕ“**

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по

Образователно-квалификационна степен: Магистър

**Професионална квалификация: Учител по биология и здравно образование и учител по
човекът и природата**

Квалификационна характеристика на специалност „Дидактика на биологията и здравното образование“, ОКС „магистър“	Издание 3	Редакция 4	26.06.2026 г.	стр. 1 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

Квалификационната характеристика на завършилите магистърска програма „Дидактика на биологията и здравното образование“ с образователно-квалификационна степен „магистър“, придобили висше образование в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, както и учебният план, осигуряващ подготовката им, са съобразени с Наредбата за държавните образователни изисквания за придобиване на висше образование в образователно-квалификационните степени „бакалавър“, „магистър“ и „специалист“ (ПМС № 162/2002 г.; Постановление 125 от 24 юни 2002 г.); Националния класификатор на професиите и длъжностите в Република България (МТСП, 2011 г., Приложение 4 към Заповед № РД-01-931/27.12.2010 г. с влезлите в сила промени в НКПД-2011 от 01.01.2022 г.); Наредба за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“, приета с ПМС № 289 от 07.11.2016 г.; изменена и допълнена с ПМС № 27/01.02.2021 г.; Наредба № 15 от 22 юли 2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти; ЗВО; Квалификационната рамка за европейското пространство за висше образование (КРЕПВО); Националната квалификационна рамка на Република България; Правилника за структурата и организацията на процеса на обучение в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“.

I. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Основна цел

Магистърската програма „Дидактика на биологията и здравното образование“ има за цел да подготви висококвалифицирани специалисти, способни да реализират учебно-възпитателна, научно-методическа и организационно-управленска дейност в системата на образованието в съответствие с получената специалност. Тя се постига чрез следните:

2. Допълнителни цели:

2.1. Осигуряване на актуална и задълбочена научна теоретико-практическа подготовка на основата на интеграция на знания от различни области на науката - природни науки и в частност биология, психологопедагогически и методически науки с акцент върху здравно-екологичната проблематика в процеса на обучение по предметите „Човекът и природата“ и „Биология и здравно образование“.

2.2. Формиране на система от професионални умения в съответствие с изискванията, произтичащи от членството на България в Европейския съюз, за хармонизиране на взаимоотношенията между българското и европейското образователно пространство.

Квалификационна характеристика на специалност „Дидактика на биологията и здравното образование“, ОКС „магистър“	Издание 3	Редакция 4	26.06.2026 г.	стр. 2 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

2.3. Формиране на методически умения за успешно прилагане в практиката на обучението по биология на овладените научно-теоретически знания и практически умения от областта на психологията, педагогиката и дидактиката на биологията.

2.4. Изграждане на професионално-личностни качества, компетентности и мотивация, способстващи за бъдещото им професионално развитие и усъвършенстване чрез различните форми на продължаващо образование, квалификация и самообразование.

2.5. Реализиране на интерактивно обучение и създаване на образователна среда, стимулиращи познавателната самостоятелност, активност и творческите способности на обучаваните и осигуряващи възможност да овладеят съвременни методи на научно и учебно познание и изследване с проекция в професионалната им дейност.

3. Задачи:

3.1. Овладяване от студентите-магистри на система от знания за: философските основи и управлението на образованието; здравно-екологичните аспекти на биологичните предмети, концептуалните основи на здравното и екологичното образование и възпитание на учениците, биологичното разнообразие в природата, както и формите и методите за тяхното реализиране в училищния курс по биология в средното училище.

3.2. Провеждане на обучение по учебни програми с актуална учебна информация и с приложение на интерактивни методи, които създават и илюстрират модели на нов тип учебна среда и нов тип взаимоотношения между субектите в процеса на обучение, различни от класическите.

3.3. Организация и провеждане на процеса на обучение, съобразно съвременните критерии за качество на висшето образование, които предполагат формиране у студентите-магистри на: умения за търсене и обработка на научна информация в областта на биологията, здравно-екологичната проблематика и дидактическите им аспекти, психологията и педагогиката; образователни, комуникационни и организационни компетентности.

II. КВАЛИФИКАЦИОНЕН СТАНДАРТ

1. Област и обхват на знанията

Обучението на бъдещия магистър по специалността „Дидактика на биологията и здравното образование“ е насочено към формиране на мотивационно-ценностни, интелектуални и научно-познавателни, психологопедагогически и практико-приложни компетентности за целите на професионалната им дейност.

Квалификационна характеристика на специалност „Дидактика на биологията и здравното образование“, ОКС „магистър“	Издание 3	Редакция 4	26.06.2026 г.	стр. 3 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

Завършилите образователно-квалификационната степен „магистър“ трябва да притежават знания за:

- философията и управлението на образованието;
- съвременното състояние и приоритетните направления в развитието на образователната система в Република България; нормативните документи, регламентиращи образователната дейност в училище; Конвенцията за правата на детето; Лисабонската стратегия;
- основите на общотеоретични биологични, психологопедагогически и частно-дидактически дисциплини, както и здравно-екологичните аспекти на училищния курс по биология в степен, необходима за решаване на педагогическите, научно-методически и организационно-управленски задачи;
- психологическите възможности и потребности на учениците от различните образователни степени;
- училищната дисциплина и теоретико-практическите аспекти на проблема за педагогическото общуване;
- теориите за учене, начините за преодоляване на затруднения в ученето на учениците и съвременните подходи в обучението по биология – дейностен, интердисциплинарен, конструктивистки, екологичен, проблемно-изследователски, компетентностен и др.;
- структурата и съдържанието на училищния курс по предметите „Човекът и природата” и „Биология и здравно образование“;
- теоретичните основи и практико-приложните аспекти на проблемите за здравното и екологично образование и възпитание на учениците и биологичното разнообразие в природата;
- теоретичните и практико-приложни аспекти на интерактивните методи и проектните дейности в обучението по биология;
- теорията и методиката на дидактическите тестове в обучението по биология;
- съвременните дидактически и информационно-компютърни технологии и приложението им за целите на обучението по биология;
- теоретичните основи и практико-приложните аспекти на работата с текстови редактори, електронни таблици, бази данни, уеб-браузери, мултимедийна техника, интерактивна дъска и др.;
- методологията и методиката на организация и провеждане на педагогически експеримент и статистическата обработка на експериментални данни.

Квалификационна характеристика на специалност „Дидактика на биологията и здравното образование“, ОКС „магистър“	Издание 3	Редакция 4	26.06.2026 г.	стр. 4 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

Знанията на завършилите образователно-квалификационната степен „магистър“ трябва да съответстват на нивото на съвременните постижения на: биологичните науки и учебното съдържание на училищния курс по биология, отразяващо здравно-екологичните аспекти и тези за биологичното разнообразие в природата; психологопедагогическите и частно-методически науки.

2. Област и обхват на уменията:

Завършилите магистърска степен в специалност „Дидактика на биологията и здравното образование“ трябва да притежават умения за:

- приложение на усвоените знания по биология, здравно-екологичните проблеми и проблемите на биологичното разнообразие в природата, психологията, педагогиката и дидактиката на биологията в процеса на обучение в средното училище;
- приложение на новостите в професионалната сфера при решаването на теоретико-практически задачи и дейности;
- планиране, организация и провеждане на самостоятелно педагогическо изследване по важен и актуален за процеса на обучение проблем;
- конструиране и апробиране на собствени иновационни технологии в обучението, анализиране и оценяване на резултатите от приложението им.

3. Компетентности (знания и умения, прилагани в практиката)

3.1. Личностни компетентности

- да съблюдават общочовешките ценности и етичните норми на поведение по време на професионалната си дейност в училище;
- да проявяват толерантност и зачитане правото на всеки на лични убеждения, култура и светоглед и да спазват и се ръководят от хуманни принципи във взаимоотношенията си с ученици, учители, родители;
- да се ориентират в ключови проблеми на съвременното – професионални, екологични, граждански, социални, културни и др.;
- да проявяват активна гражданска позиция по актуални проблеми от професионалната сфера и социалния живот;
- да решават общи проблеми за различните видове професионални дейности, като например комуникация, търсене, обработване и използване на информация, вземане на решения, организиране и работа в екип и др.;
- да проявяват критичност и самокритичност, креативно мислене, адекватна самооценка и саморегулация на поведението и действията си в процеса на междуличностните взаимоотношения и при работа в екип;

Квалификационна характеристика на специалност „Дидактика на биологията и здравното образование“, ОКС „магистър“	Издание 3	Редакция 4	26.06.2026 г.	стр. 5 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

- да работят мотивирано за професионалното и личностното си развитие и израстване по пътя на разнообразните форми на образование, квалификация и чрез самообразование, на основата на анализ и прогноза, относно бъдещото си кариерно развитие.

3.2. Професионални компетентности

В професионалната си дейност завършилите образователно-квалификационната степен „магистър“ са способни:

- да използват основни биологични и здравно-екологични факти, термини, понятия и др. при обяснение на изучаваните процеси и явления;
- да използват съвременни методи за анализ и оценка на здравно-екологични проблеми и проблеми на биологичното разнообразие в природата;
- да се ориентират в концепциите за съвременното развитие на биологията и науките от психологопедагогическия и методически цикъл дисциплини;
- да използват съвременни методи и техники за диагностика и оценка на качеството на образователно-възпитателния процес;
- да анализират резултати от научни изследвания и да ги използват при решаването на конкретни образователни и изследователски задачи;
- да конструират и използват в процеса на обучение методически модели, методики, техники и технологии;
- да планират, организират, анализират и управляват компетентно учебно-възпитателния процес по „Човекът и природата“ и „Биология и здравно образование“;
- да разработват и прилагат най-оптималното съчетание от подходи, методи, прийоми и средства за реализиране на съвременен учебно-възпитателен процес в разнообразните класноурочни, извънурочни и извънкласни форми на обучение по „Човекът и природата“ и „Биология и здравно образование“;
- да систематизират, обобщават, популяризират и разпространяват своя положителен педагогически и методически опит от учебно-възпитателната си дейност с учениците.

3.3. Инструментални компетентности:

- притежават умения за извършване на наблюдения и биологичен експеримент;
- притежават умения за работа с биологични обекти, лабораторни прибори и уреди;
- притежават умения за използване и прилагане в процеса на обучение на информационни и компютърни технологии.

3.4. Технологични умения

Квалификационна характеристика на специалност „Дидактика на биологията и здравното образование“, ОКС „магистър“	Издание 3	Редакция 4	26.06.2026 г.	стр. 6 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

- притежават умения за анализ и оценка на нормативни документи, регламентиращи образователната дейност в българското средно училище, както и учебни програми и стандарти за учебно съдържание по предметите „Човекът и природата“ и „Биология и здравно образование“ и могат да ги използват в процеса на обучение.
- притежават умения да реализират процеса на обучение, съгласно Държавните образователни изисквания с приложение на комбинация от класически и интерактивни методи на обучение и с помощта на информационно-комуникационни и компютърни технологии.
- притежават умения да наблюдават, изследват, конструират, организират и оценяват качеството и резултатите от създаването на образователна среда, стимулираща и мотивираща учениците за развитие на познавателната им самостоятелност, творческите им способности и активната им гражданска позиция.
- притежават умения за развитие и усъвършенстване на професионалната си специално-научна, психологопедагогическа и методическа подготовка в съответствие със съвременните постижения в областта на природните науки и науките от психолого-педагогическия и методически цикъл.

III. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

Завършилите специалността „Дидактика на биологията и здравното образование“ могат да бъдат назначавани на следните длъжности:

1. Учител по предмета „Биология и здравно образование“ в задължителния и профилирания курс на обучение, в задължително-избираемата и свободно-избираемата форма на подготовка.
2. Учител по предмета „Човекът и природата“.
3. Учител по предметите „Човекът и природата“ и „Биология и здравно образование“ в частни структури на образованието.
4. Възпитател във всички учебни заведения.
5. Педагог (ръководител) на клубове по интереси в извънкласни и в извънучилищни дейности в системата на средното образование.
6. Консултанти в професионални центрове за кариерно развитие.
7. Експерти в регионални управления на образованието, общински и областни структури, институции и звена за подготовка, контрол и управление на кадри, свързани с образованието.

Квалификационна характеристика на специалност „Дидактика на биологията и здравното образование“, ОКС „магистър“	Издание 3	Редакция 4	26.06.2026 г.	стр. 7 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------

8. Експерти и/или консултанти в неправителствени образователни организации, структури, центрове.

9. След спечелен конкурс могат да бъдат назначавани във висши училища или научно-изследователски институти.

IV. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННАТА СТЕПЕН „МАГИСТЪР“ ПО СПЕЦИАЛНОСТТА „ДИДАКТИКА НА БИОЛОГИЯТА И ЗДРАВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ“

Магистърска степен може да бъде придобита от завършилите образователно-квалификационна степен „бакалавър“ и „магистър“ със специалности от следните професионални направления:

1. професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... с професионална квалификация различна от „Учител по биология“; 2. от други професионални направления с професионална квалификация „Учител“, въз основа на академична справка от висшето образование, след обучение в редовна или задочна форма на обучение, в рамките на 4 семестъра (120 кредита).

Дипломирането се извършва при условия, регламентирани от Правилника за структурата и организацията на учебния процес в ШУ „Епископ Константин Преславски“ чрез писмен държавен изпит или защита на дипломна работа.

V. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Да продължат образованието си в образователно-научната степен „доктор“.

Да получат второ или ново висше образование.

Да продължат обучението си в други специализиращи програми и специализации в областта на специалността.

Да участват в различни форми на продължаващо образование.

Квалификационна характеристика на специалност „Дидактика на биологията и здравното образование“, ОКС „магистър“	Издание 3	Редакция 4	26.06.2026 г.	стр. 8 от 8
---	-----------	------------	---------------	-------------